

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології

на тему:

**ГАЙРАЙГО ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПОПОВНЕННЯ СЛОВНИКОВОГО
СКЛАДУ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ**

Студентки групи Пяп01-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми:

Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),

перша – японська

Гончарук Юлії Володимирівни

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук

Кравець Катерина Петрівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ	5
1.1. Поняття запозичення у японській мові.....	5
1.2. Види іншомовних запозичень.....	7
1.3. Основні джерела виникнення іншомовних запозичень	10
1.4. Методологія досліджень одиниць гайрайго	14
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	14
РОЗДІЛ 2.....	16
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЙРАЙГО В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.....	16
2.1. Інформативна функція.....	16
2.2. Допоміжна функція.....	18
2.3. Номінативна функція.....	21
2.4. Функція емоційного впливу.....	24
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	25
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	27
要約.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Кожна сучасна мова має у своєму складі чимало лексичних аспектів, які не були притаманні їй у першопочатковому її виді. З урахуванням глобалізації та інтернаціоналізації майже неможливо знайти суто самотню мову, на яку не вплинули б характеристики інших, оскільки взаємодії представників різних націй та культур створюють ідеальні передумови для збагачення словникового складу тієї чи іншою мови за рахунок відмінних понять.

Іншомовні запозичення завжди були актуальним предметом для вивчення, оскільки їхню роль у тій чи іншій мові важко переоцінити. Такі науковці як В. Акуленко, Н. Гудима, І. Гумовська, В. Сімонок своїми дослідженнями запозичень зробили неабиякий внесок в українське мовознавство. В той час як зарубіжні науковці, а саме до прикладу К. Томашевська, М. Пайн, Б. Пордісарсон, Е. Учїда, Т. Такако зосередилися на вивченні іншомовних запозичень в рамках мови японської.

Японська мова є яскравим прикладом не лише автентичності, але й суттєвої різноманітності шляхом збагачення її запозиченнями з багатьох країн та культур світу. Закрита на період багатьох століть від зовнішніх контактів країна останні кілька десятиліть особливо активно переймає лексичні одиниці західних і не лише мов, підлаштовуючи чужорідні слова під власні правила з точки зору фонетики та граматики, тим самим демонструючи наявний приклад того, як швидко непритаманні одній культурі особливості вливаються у повсякденне життя іншої.

Разом із лексичними одиницями у певній мірі переймаються і мовні реалії, які міцно закріплюються у свідомості людей шляхом їх проникнення у більшість сфер життя як побутових, так і професійних. Саме це підштовхує мовознавців до більш ретельного вивчення теми запозичень та їх впливу на японську мову та її носіїв, що використовують подібні лексичні одиниці на рівні повсякденності.

Актуальність теми полягає у необхідності розкриття функціональних особливостей іншомовних одиниць гайрайго з огляду на історичні та наукові відомості про їх проникнення в японську мову, та особливості їх сприйняття у японському суспільстві.

Мета дослідження – виявити шляхи поповнення японської мови одиницями гайрайго та проаналізувати їхній вплив на сучасну мову.

Завдання дослідження полягають у наступних пунктах:

- Визначити джерела виникнення одиниць гайрайго та відстежити особливості їх розвитку;
- дослідити особливості сприйняття та використання іншомовних запозичень у сучасній японській мові;
- проаналізувати функціональні особливості одиниць гайрайго та їх місце у сучасній японській мові.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці шару гайрайго у японській мові.

Предметом даного дослідження є особливості функціонування одиниць гайрайго в сучасній японській мові.

У якості **матеріалу дослідження** ми дібрали і використали 70 одиниць.

До **методів**, якими ми користувалися, належать:

- індукція, яка була використана задля визначення загальних висновків через аналіз окремих лексичних одиниць;
- функціональний метод, який використовувався для визначення природи лексичних одиниць та їх функціонування у мові;
- метод суцільної вибірки, який використовувався для опрацювання досліджуваних джерел та вибірки з них лексичних одиниць.

Наукова новизна роботи визначається у тому, що набуло подальшого розвитку дослідження з виявлення особливостей іншомовних запозичень гайрайго шляхом аналізу їх функціонування у японській мові, а також виділенні нових функцій, зокрема допоміжної.

Практичне значення роботи полягає в тому, що одержані результати можуть бути використані в курсах зі стилістики, лексикології японської мови.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

1.1. Поняття запозичення у японській мові

За Селівановою (2006) поняття «запозичення» можна тлумачити кількома варіантами. Виділимо два з них:

- 1) процес уведення до певної мови морфем, слів або висловив іншої мови;
- 2) слово чи сполука, уведена до певної мови з іншої мови.

Обидва варіанти є підставою для збільшення словникового складу мови, яка вбирає в себе вищенаведені елементи інших на фонологічному, морфологічному та лексичному рівнях мови. Передумови для запозичення слів з іноземних мов цілком обґрунтовані. Бенедикт Пордісарсон (2016) зазначає, що основною причиною цього є імпорт нових концепцій та ідей, для яких не може бути еквівалента, тому запозичити слово разом з ідеєю є чи не найпростішим способом, оскільки таким чином витрачається мінімум часу на створення нового.

Виділяють чотири основні причини, чому гайрайго часто вживається, а саме: 1) надання альтернативного тону дискурсу; 2) назви імпортованих речей або ідей, які раніше не існували в японській культурі; 3) часто асоціюється зі складною культурою, тому сучасний образ сильніший; 4) наявність більш зручного загального вокабуляру (Раверса & Харістіані, 2019, с. 175).

Не дивлячись на те, що Японія відома багатьом як закрита країна, насправді впродовж своєї історії вона позичала багато культурних, наукових та інших явищ у країн та народів, з якими могла контактувати, при тому іноді навіть через посередництво. Одним з найяскравіших прикладів може бути факт того, що у японців довгий час не було власної писемності. Вважається, що ще у 4 ст. н. е. японська мова стала ієрогліфічною завдяки Китаю (Пирогов, 2014, ст. 76).

Загалом писемність Японської мови має право вважатися унікальною, оскільки має декілька складових, які і формують так звану мішану систему — 漢字仮

名交じり文 /kanji kana majiribun/, що остаточно закріпилася у середині ХХ ст. До її складу входять дві силабічні абетки (*хірагана* та *катакана*), ієрогліфіка (*канджі*) та латиниця (*ромаджі*). З огляду на це, Пирогов (2014) зазначає, що слово в японській мові може відображатися письмово за допомогою ієрогліфа(ів), якщо належить до лексичного шару *канго* (漢語 китайська мова), або знаками абеток, якщо належить до лексичного шару *ваго* (和語 японська мова), або *гайрайго* (чужа мова) чи *васейейго* (японська англійська).

Проте, важливо зазначити, що для позначення іноземних запозичень використовуються не лише такі терміни як 外来語 /gairaigo/ *гайрайго* та 漢語 /kango/ *канго*, 和製英語 /waseieigo/ *васейейго*, але й カタカナ語 /katakanago/ *катаканато* та 外国語 /gaikokugo/ *гайкокуго*, що ускладнює їх диференціацію, оскільки їх визначення поєднують у собі походження, тип використовуваного письма, та вимову, і ці чинники значно збігаються. Японський лінгвіст Томода (2000) з цього приводу відзначає, що *катаканато* визначається письмом, яке використовується для цих слів, тому майже всі *гайрайго* є *катаканато*, але не навпаки. Крім того, існує певний ступінь збігу між категоріями *гайрайго* та *гайкокуго*, але це стосується ступеня прийняття чи натуралізації. Слова першої ввійшли у мову, тоді як другої – залишаються іноземними або знаходяться на порозі загального визнання. Що стосується *канго* і *васейейго*, то ці категорії містять слова, які були розроблені в Японії з імпортованих елементів, але не є справжніми запозиченими словами.

Так на прикладі входження багатьох китайських понять та лексичних одиниць у японську мову та тодішній суспільний уклад був породжений лексичний шар *канго*, який становить 40% від усього словникового складу японської мови і на сьогодні (Комарницька & Комісаров, 2012, с. 13). У наші дні японці вже не сприймають такі слова як запозичені, адже вони міцно закріпилися у картині повсякденного життя цієї країни.

В той самий час, лексичний шар *гайрайго* репрезентує більш як 10% від словникового складу японської мови, і цей показник продовжує рости

(Томашевська, 2015, с. 1). З огляду на таку тенденцію та історичні факти згідно розвитку японської мови, можна чітко побачити своєрідне протиріччя в тому, як автентичність та закритість японців усе ж не завадила їм позичити велику кількість іншомовних слів часто разом з непритаманними цій нації ідеями. Не дивлячись на те, що цьому сприяли лише певні історичні періоди та події минулого, запозичення здебільшого з англійської мови станом на сьогодні продовжують надходити до японської мови.

Слід зазначити, що така тенденція включення великої кількості англійських слів у японську мову була названа «бастардизацією» першої. До того ж є опубліковані роботи, які стверджують, що японська мова руйнується через включення занадто великої кількості слів іноземного походження (Пайн, 2008, с. 87).

Спираючись на опитування проведене у 1992 році, Гі Хі (2018) пише, що більшість людей (70%) тоді вважали, що в японському суспільстві використовується занадто багато гайрайго. Пізніше у 1995 році у дослідженні з розуміння п'ятнадцяти англійських запозичених слів середній рівень розпізнавання становив 59%, тоді як рівень розуміння становив лише 36%. Однак, тенденція до запозичення лексичних одиниць не зупиняється і досі. Відомо, що в середині наукового японського суспільства існують певні розбіжності у думках щодо використання гайрайго. Національний інститут Японської Мови вважає надмірне використання іншомовних запозичень згубним для традиційної японської мови та її краси. Занадто велика кількість цих лексичних одиниць у тих самих ЗМІ провокує поступове відторгнення 国語 /kokugo/ (державної мови). Вчені назвали вищенаведені феномени причиною зменшення використання канджі, втрати 敬語 /keigo/ (буквально «ввічлива мова») і регіональних діалектів. Проте одиниці гайрайго настільки міцно закріплюються не лише у мові але і свідомості більшості її носіїв, що зменшення їх використання є певного роду викликом, хоча і абсолютно обґрунтованим в цілях збереження автентичності японської мови.

1.2. Види іншомовних запозичень

Запозичення в японській лінгвістиці традиційно поділяють на три категорії:

1) *ваго* – 和語 /wago/ вважається шаром лексики суто японського походження.

Тобто таким, до якого входять слова, що складаються з японських елементів. Прикладами цієї категорії є слова 雨 /ame/ (дощ), 見る /miru/ (дивитися), 明るい /akarui/ (яскравий), 厳しい /kibishii/ (суровий), ゆっくり /yukkuri/ (повільно), 静かな /shizukana/ (тихий) і тд. Однак на перший погляд серед абсолютно японських за походженням слів криються давні запозичення з айнської, санскритської, китайської корейської мов. Тобто слово 海獺 /rakko/ (морська видра) насправді має айнське походження. В свою чергу слово 釈迦 /yasha/ теж походить із санскриту і позначає таке складне поняття як «якша» – буддійських божеств-охоронців, іноді зображених як демонічних воїнів.

2) *канго* – 漢語 /kango/ вже вищезазначений і певно найбільш місткий шар японської запозиченої лексики. Як зазначає Шібатані (2005) нові терміни, які належать до цієї категорії були утворені за допомогою китайських ієрогліфів, і хоча вони можуть мати японське походження, вони все одно належать до прошарку канго. Типові приклади це 健康 /kenkō/ (здоров'я), 親切な /shinsetsuna/ (добрий), 解決する /kaiketsusuru/ (вирішувати), 実際に /jissaini/ (насправді) і тп.

Цікаво те, що японці іноді ніби заміняють більш прості для розуміння одиниці ваго словами з прошарку канго або ж модифікують японські лексеми. 着く /tsuku/ та 到着する /touchakusuru/ (прибувати), 遊び /asobi/ та 遊戯 /yūgi/ (розвага), 違い /chigai/ та 相違 /sōi/ (відмінність, різниця). Існують думки, що подібне вживання слів шару канго справляє більш формальне враження, і вони, як правило, використовуються для вищої якості згадуваних об'єктів, ніж їхні рідні аналоги (Томашевська, 2015, с. б). Однак у випадку сприйняття на слух це ускладнює ситуацію для співбесідника або слухача, оскільки тут повстає питання омофонії.

3) *гайрайго* – 外来語 /gairaigo/, (дослівно *слова ззовні*) є третьою категорією іншомовних запозичень, слова якої записуються силабічно абеткою катаканого, звідси ще одна назва カタカナ語 /katakanaigo/. За словами Комарницької та Комісарова (2012) ці запозичення відрізняються від інших шарів японської лексики незвичною фонетичною оболонкою. Не дивлячись на те, що гайрайго не є найчисельнішою категорією запозичень, її можна назвати найрізноманітнішою за рахунок багатьох мов, слова з яких і перейшли у японську мову.

Відомі як у повсякденному мовленні, так і в усіх функціональних стилях та сферах, ці лексичні одиниці є результатом запозичення здебільшого з європейських мов, зокрема англійської. Такі слова іноземного походження зазнали певних трансформацій згідно правил японської фонетики та закріпилися у мовленні. Серед розповсюджених прикладів アレルギー /aruregi/ (алергія) та ドクター /dokutā / (лікар) запозичення з німецької мови, слово パン /pan/ (хліб) пішло з португальської мови, マンション /manshon/ (житлова будівля) слово англійського походження, エチケット /echiketto/ (ввічливість; етикет) та アンケート /ankēto/ – мова оригіналу слів французька.

Учіда (2001) класифікує лексичні одиниці цієї категорії поділивши їх на шість наступних груп:

- 1) *Справді споріднені слова* – мають точно таке ж значення. Прикладом є テーブル /tēburu/ тобто буквально стіл від англійського *table*;
- 2) *конвергентно споріднені слова* – більш як одне японське слово збігається з одним англійським. Так наприклад англійською tuna має більше значень, ніж японське ツナ /tsuna/, яке реферує лише до консервованого тунця.
- 3) *розбіжні споріднені слова* – більш як одне англійське слово збігається з одним японським. Так ヤンキー /yankī/ може вживатися у значенні правопорушника або особу з США.

- 4) *віддалені фальшиві друзі* – слово в японській мові має абсолютно відмінне значення від англійського еквіваленту. Наприклад *カンニング* /kan'ningu/ це обман.
- 5) *близькі фальшиві друзі* – японське слово дещо відрізняється у значенні від англійського еквіваленту. Тобто *サイン* /sain/ стосується підпису, оскільки англійською дієслово *sign* означає «підписувати», хоча іменник «підпис» це *signature*.
- 6) *和製英語 /waseieigo/* – так звана японська англійська. Слова, що на перший погляд мають іноземне походження. Натомість, насправді створені в Японії за безпосередньою логікою японців. Наприклад *ガソリンスタンド* /gasorinsutando/ позначає заправочну станцію. Натомість англійською зазвичай це поняття окреслюють як *gas/gasoline station*.

Говорячи про доволі об'ємну групу *васейейго*, Пирогов (2014) зазначав, що це перш за все свідчить про глибоку перебудову алгоритму мислення японців у результаті зміни співвідношення «ієрогліф – вимовно слово». Крім того, дане явище може відображати історичні процеси взаємодії різних типологічних культур Заходу та Сходу.

Найчастіше іншомовні запозичення є іменниками. В залежності від граматичної ситуації вони можуть утворювати дієслова, тобто відбувається процес вербалізації. Особливо часто ця характеристика відображається у лексичних шарах *канго* та *гайрайго*.

Так наприклад іменник *スタート* /sutāto/ пішов від англійського слова *start*, тобто «початок». Додавши до цього слова *-する* /suru/ (робити), отримуємо дієслово з відповідним значенням «розпочинати» – *スタートする* /sutāto-suru/. Дещо схожа ситуація зі словами *ガイド* /gaido/ і *ガイドする* /gaido-suru/. Перше є іменником та позначає *гіда*, тобто провідника або рідше керівника. Друге як дієслово має значення «керувати».

1.3. Основні джерела виникнення іншомовних запозичень

Запозичення можна назвати результатом так званих мовних контактів. За Селівановою (2008) такі контакти можуть бути спричинені різними позамовними явищами, включаючи проживання різних етносів на суміжних територіях, війни, колонізації а також політичні, економічні й культурно-освітні зв'язки. Вважається, що початок історії запозичень з європейських мов починається з безпосередньої появи їх носіїв на території Японії.

Іншомовні запозичення у японській мові загалом прийнято ділити на 3 основних класи:

1) *Перший клас* виник у період 16-18 ст. У час, коли світ досліджували португальці, іспанці, англійці та голландці, Колумб відкрив Америку (принаймні для європейців) і завдяки цьому відкриттю привіз багато тамтешніх продуктів харчування безпосередню у Європу. Ці продукти були представлені в усьому світі португальцями та голландцями. Останні прибули до Японії у 1549 р. і лишалися там до 1638 р. Таким чином вони доставили деякі з нововведених продуктів до японців. Наступні слова виникли внаслідок незнання японців про американське походження цих продуктів, тому назви їм були дані відповідно до напрямку, звідки прибули моряки. Картоплю назвали ジャカイモ /jagaimo/ «коріння Джакарти», кукурудзу トモロコシ /tomorokoshi/ «китайська кукурудза» а кабачки カボチャ /kabocha/ «південний кабачок» або ж «камбоджійський кабачок». (Пайн, 2008, с. 89).

У даний період у японській мові з'являються і такі загальновідомі слова як タバコ /tabako/ (тютюн) з португальської *tobacco*; コーヒー /kōhī/ (кава) з голландської *koffie*; 天ぷら /tenpura/ (темпура) *tempero*, カステラ /kasutera/ (бісквіт) з іспанської *Castilla*. Слід також звернути увагу на те, що деякі зі слів, що були запозичені на цій стадії, мали графічні, ієрогліфічні відповідники, оскільки тоді японці не сприймали ці слова запозиченнями у повній мірі, одночасно з тим фактом, що катакана не була

офіційно встановлена для запису слів іноземного походження. Тобто タバコ /tabako/ найчастіше записувалося як 煙草 в той час як コーヒー /kōhī/ – 珈琲.

Окрім нових реалій, пов'язаних із мореплавством та предметами західної торгівлі, португальці також привезли у Японію Християнство, а отже і поняття пов'язані з цією релігією. Ця стадія добігає кінця коли наприкінці 17 ст. Японія забороняє Християнство і виганяє більшість європейців зі своєї території, зробивши вийняток для голландців, обмеживши їх перебування островом Деджіма у затоці Нагасакі (Томашевська, 2015, с. 6).

2) *Другий клас* виникає після 1868 р., коли у Японії завершується громадянська війна. Отримавши владу 15-річний імператор Мейджі не виступив проти західного впливу на подив більшості, а розпочав те, що отримало назву «Реставрація Мейджі». Він започаткував систему залучення іноземних викладачів і радників до роботи в Японії, а у 1870-х роках англійська мова перебила вплив голландської, оскільки стала обов'язковою у державній системі освіти, заснованої на американській моделі (Пордісарсон, 2016, с. 13).

Стало цілком помітно, як англійська поступово витісняла голландську на багатьох рівнях. Так наприклад слово ソップ /soppu/ (суп) з'явилося у лексиконі японців на початку доби Мейджі. Воно має голландське походження від слів *sop* або *Soep*. Натомість, слово スープ /sūpu/ від англійського *soup* вперше було використано ще у 1858 р. Слова ソップ і スープ були синонімами, однак з часом ソップ стало в позначення бульйону, звареного для людей, що хворіють. В той час スープ позначав бульйон, що подавався до західних страв, і зрештою це слово витіснило ソップ за вийнятком поняття зі світу спорту сумо, де воно використовується для позначення поживного рагу, яким харчуються борці (Пайн, 2008, с. 90).

Окрім американської англійської в життя японців активно входять британський варіант, а також такі розповсюджені мови як італійська, французька, німецька тощо. Після таких змін, величезна кількість слів, що надходить у мову, суттєво ускладнює відстеження процесу, завдяки якому слова увійшли в японську і,

відповідно, трансформувалися. Саме протягом 19 ст. японці стали позичати слова пов'язані з такими сферами, як медицина, філософія, альпінізм і види спорту на відкритому повітрі з німецької мови. У цей же час французькі запозичення охоплювали сфери мистецтва та моди, а італійські запозичення стосувалися слів для музичних термінів (Шібатані, 2005). Тому, у даний період були запозичені уже звичні для японців та тих, хто вивчає японську мову, слова з німецької *nebenarbeit* – アルバイト /arubaito/ (підробіток), яке в сучасній японській частіше зустрічається у скороченій формі バイト /baito/, та *Puls* – プルス /purusu/ (пульс). Французькі лексичні одиниці *robe* – ローブ /rōbu/ (сукня) та *jeupon* – ズボン /zubon/ (брюки). *Maestro* – マエストロ /maesutoro/ (маестро) є прикладом типового запозичення з італійської мови.

3) *Третій клас* (сер. 20 ст. – наш час) прийнято вважати найчисельнішим, оскільки початок його розвитку припадає на післявоєнний період, а отже і американську окупацію. Це принесло з собою масу запозичених слів для позначення усього західного саме з американського варіанту англійської, а також необхідність обміну між військами, дислокованими в Японії, та місцевим населенням. Цей обмін був як формальним, коли місцеві працівники обслуговували станції, так і неофіційним, оскільки війська проводили свій вільний час, подорожуючи та розважаючись (Пордісарсон, 2016, с. 14). Не дивлячись на своєрідну «американізацію» Японії після Другої світової війни, усе ще з'являлися запозичення з корейської, китайської та інших мов, які на той період вважалися цілком новітніми. Наприклад відомі широкому загалу カンフー /kanfū/ (кунг-фу) і ラーメン /rāmen/ (китайська локшина) мають походження з китайської мови.

Типовими прикладами запозичень з англійської мови даної категорії є слова アレンジ /arenji/ *eng. arrangement* (аранжування музики; адаптація історії/рецепту тощо), ウィンカー /uinkā/ *eng. blinker* (світло поворотнику авто), ゼネコン /zenekon/ *eng. general contractor* (генпідрядник), ニュフェイス /nyūfeisu/ *eng. new face* (нова зірка; новачок), ポップ /poppu/ *eng. pop-music* (поп-музика), メールアドレス

/mēruadoresu/ *eng. email adress* (адреса електронної пошти) і тд. Подібна лексика відображає не лише деякі нові поняття, які виступають реаліями, але й ілюструє розвиток технологічного та логістичного прогресу тогочасності для Японії.

Крім того, саме у лексичному шарі гайрайго представлена велика кількість наукової термінології, в основу якої було покладено досягнення та розвиток сучасних галузей науки. До прикладу інформаційні технології 情報技術 /jōhōgijutsu/, рідше 情報テクノロジー /jōhōtekunorojī/ або ще IT /ai-ti/: AI /ē-ai/ *artificial intelligence* (штучний інтелект), ソフト /sofuto/ *software* (програмне забезпечення) або ж комп'ютерний жаргон フェッチ /fetchi/ *to fetch* – отримати інструкцію з основної пам'яті, коли мікропроцесор виконує команду.

1.4. Методологія досліджень одиниць гайрайго

У рамках подібних досліджень у тому числі використовуються методи лінгвістичних досліджень. Метод є сукупністю дослідницьких прийомів, методик і операцій, що використовуються для досягнення дослідницьких завдань відповідно до певної лінгвістичної теорії і принципів (Селіванова, 2008, с. 48). Для даного дослідження зокрема можема виділити наступні методи:

Індукція – метод дослідження, згідно якого виносяться висновки щодо окремого на підставі знань про загальне. Деякі науковці вважають, що в рамках лінгвістичних досліджень застосування даного методу у чистому вигляді не є можливим. Проте він усе ще широко використовується та доводить свою ефективність.

Функціональний метод – характеризує дослідження мови у процесі її функціонування, тобто у дії. При його використанні також враховуються цілеспрямована природа явищ і мовних одиниць.

Структурний метод – застосовується при дослідженнях структури мови та, відповідно, її елементів, які мають співвідношення. Метою цього методу є розуміння структури мови зсередини, особливо враховуючи контекст досліджуваних одиниць.

До вищенаведених методів також можна додати описовий та зіставний методи, а також метод суцільної вибірки. Однак у нашому дослідженні вони не є провідними.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже, зі вказаного вище можемо зробити деякі висновки. Перш за все слова іншомовного походження – наслідок мовних контактів, які призвели до обміну реаліями, які були запозичені разом з їх назвами. У японській мові запозичені слова прийнято ділити на три категорії: ваго – лексичні одиниці здебільшого японського походження; канго – одиниці, мовою запозичення яких є китайська; гайрайго – запозичення переважно європейських мов. Особливо велика кількість слів перейнялася з англійської мови та її американського варіанту, що продовжується станом і на сьогодні.

Історію іншомовних запозичень можна поділити на три етапи або ж хвилі, які нерозривно пов'язані з історичним, політичним, економічним та культурологічним розвитком цієї країни. Незважаючи на те, що Японія довго перебувала у статусі закритої від зовнішнього світу країни а японці вирізнялися повагою до своїх традицій і захищали їх від зовнішнього впливу інших держав, їм, як і будь-яким іншим народам, не вдалося уникнути глобалізації та інтернаціоналізації. Таким чином, запозичення проникли чи не у кожен сферу діяльності та життя Японців. Однак, дедалі більше спостерігається скептицизм щодо вживання великої кількості іншомовних слів, оскільки багато науковців та громадян стверджують, що це може призвести до занепаду автентичності японської мови.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЙРАЙГО В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Інформативна функція

Засоби масової інформації (ЗМІ), зокрема газетний дискурс, являють собою інструмент для передачі інформації цільовій аудиторії. У них висвітлюються різноманітні теми з використанням понять з великої кількості сфер таких як наука, політика, техніка, культура тощо. У таких текстах чітко визначена задача інформувати людей про події у світі шляхом певного трансформування обраної актуальної інформації ближче до психології менталітету представників тієї чи іншої країни аби викликати інтерес аудиторії та пробудити певного роду цікавість.

Такі запозичення інформують читача про актуальні події, явища та служать для передачі не всієї інформації, а найбільш суттєвої, яка утворює “кістяк” дискурсу і спроможна викликати відповідну реакцію у читача (Гончаренко, 2010, с. 2).

オートショー /ōtōshō/ (автошоу)

1月に首都ワシントンで開かれた恒例のオートショー。(NHK, 2024)

/Ichigatsu ni shuto washinton de akareta kōrei no ōtōshō/

У січні у Вашингтоні, округ Колумбія, відбулося щорічне **автошоу**.

Виділене запозичення виконує інформативну функцію та позначає захід, пов'язаний з виставкою автомобілей, та є своєрідною калькою на словосполучення *auto show* англійською.

ワクチン /wakuchin/ (вакцина).

接種率の減少の背景について、狂犬病のワクチンなどを研究している岐阜大学人獣共通感染症学研究室の伊藤直人教授は狂犬病の怖さが伝わっていないこともあると話しています。(NHK, 2024)

/Sesshuritsu no genshō no haikei ni tsuite, kyōkenbyō no wakuchin nado o kenkyūshiteiru gifudaigaku jinjūkyōtsūkansenshōgaku kenkyūshitsu no Itō Naoto kyōju wa kyōkenbyō no kowasa ga tsutawatteinai koto mo aru to hanashiteimasu/

*Щодо причини зниження рівня вакцинації, професор Наото Іто з лабораторії зоонозних інфекційних захворювань Університету Гіфу, який досліджує **вакцини** проти сказу, каже, що страх перед сказом може бути не до кінця зрозумілим.*

Дане іншомовне запозичення з німецької *vakzin* та окрім інформативної також частково виконує номінативну функцію.

フルタイム /furutaimu/ (повна зайнятість; повна ставка).

フルタイムの仕事にやりがいを感じ、働くことが“自分の人生を生きている”というモチベーションにもなっていたと言います。(NHK, 2024)

/Furutaimu no shigoto ni yarigai o kanji, hataraku koto ga “jibun no jinsei o ikiteiru” to iu mochibēshon ni mo natteita to iimasu/

*Вона каже, що вважає роботу **на повну ставку** винагородою і що вона дає їй мотивацію «жити своїм життям».*

Словосполучення від англійського *full-time* позначає повну зайнятість працівника на роботі, а саме 35-40 годин на тиждень (для України).

ランチタイムウェビナー /ranchitaimuwebinā/ (обідній вебінар)

今回のランチタイムウェビナー「リスクリング cafe」は、海外のリスクリング生活をちょっと疑似体験！(NIKKEI, 2024)

/Konkai no ranchitaimuwebinā risukiringu cafe wa, kaigai no risukiringu seikatsu o chotto giji taiken/

*Цей **обідній вебінар** «Reskilling Cafe» являє собою симуляцію досвіду перекваліфікація для життя за кордоном!*

Дане запозичення є фактичним поєднанням англійських слів *lunch-time* (обідня перерва) і *webinar* (вебінар), що надає споживачу не лише інформацію, а й асоціацію щодо запланованого заходу.

キャッシュフロー /kyasshufurō/ (грошовий потік)

買収先の資産や将来のキャッシュフローを担保に資金を調達し、買収を行う方法。(NHK, 2024)

/Baishū saki no shisan ya shōrai no kyasshufurō o tanpo ni shikin o chōtatsushi, baishū o okonau hōhō/

Метод отримання коштів з використанням активів об'єкта та майбутніх грошових потоків в якості застави.

Використане запозичення походить від англійського словосполучення *cash flow* та містить у собі інформацію необхідну для подання читачеві.

ワールドカップ /wārudokappu/ (чемпіонат світу з футболу)

このため、同じピョンヤンで今月 26 日に予定されていたワールドカップアジア 2 次予選についても開催がどうなるか注目されていました。(NHK, 2024)

/Kono tame, onaji Pyon'yan de kongetsu 26-nichi ni yoteisareteita wārudokappuajia 2 jiyosen ni tsuite mo kaisai ga dō naruka chūmokusareteimashita/

*З цієї причини вся увага була прикута до того, як буде проходити другий етап відбору **чемпіонату світу з футболу** в Азії, який був запланований на 26 число цього місяця у Пхеньяні.*

Ця лексична одиниця гайрайго є запозиченням з англійської мови (*World Cup*) та з залежності від контексту може називати чемпіонати з різних видів спорту, хоча найчастіше виділяє футбол, гольф і теніс.

2.2. Допоміжна функція

Іншомовні запозичення часто використовуються авторами для того аби читачі могли чіткіше сприйняти картину, не спираючись на повсякденну лексику рідної мови, яка має відтінок звичного та традиційного, оскільки слова іншомовного походження автоматично змушують людей помітити те, на що повертається увага. Окрім публіцистики, особливо яскраво це визначається у рекламі та сучасних творах японської художньої літератури. Якщо реклама створюється з метою маркетингу та містить у собі високий рівень експресивності, то у творах літератури автори шляхом

застосування різного роду художніх прийомів також використовують лексичні одиниці жанру гайрайго як інструмент для кращого вираження свого наміру.

Допоміжна функція одиниць гайрайго полягає у точнішому вираженні та підкресленні думок з точки зору автора, для того щоб привернути увагу реципієнта або певною мірою уніфікувати власний текст. Часто це має ознаки сабституції слів, які вже існують у мові і не позначають нових реалій. Однак це залежить від бажання та рішення автора передати суб'єктивний відтінок, а також лексико-семантичних характеристик тих чи інших слів.

カラフル /karafuruna/ (різнокольоровий)

つぎのつぎの、そのまた次の日、私は駅前のマカロン専門店でカラフルなマカロンをどっさり買って、呼び鈴を鳴らした。(カワカミ, 2013)

/Tsugi no tsugi no, sono mata tsugi no hi, watashi wa ekimae no makaron senmonten de karafuruna makaron o dossarikatte, yobirin o narashita/

Наступного дня, наступного дня після того, я купила купу різнокольорових макаронів у магазині навпроти станції, де на них спеціалізуються, та подзвонила у двері.

Використане запозичення від англійського *colourful* має японський варіант 色彩豊かな /shikisaiyutakana/ (різнокольоровий), однак сучасна авторка вирішує використати гайрайго. Подібна ситуація й у наступних прикладах.

ヒステリック /hisuterikku/ (істеричний)

もう終わりと見せかけて無駄にヒステリックな高い音でつながって、そしたらあらヒステリックに聴こえたかしら？(カワカミ, 2013)

/Mō owari to misekakete muda ni hisuterikkuna takai oto de tsunagatte, soshitara ara hisuterikkuni koeta kashira/

Та коли здається, що вже кінець, звучать непотрібно істеричні, високі ноти. О ні, це прозвучало істерично?

アイビー /aibī/ (плющ)

うねりながらからまって、どんどんふえようとするアイビーを指先でほぐしながらこれも少し気分が良かった。(カワカミ, 2013)

/Unerinagara karamatte, dondon fueyou to suru aibī o yubisaki de hogushinagara kore mo sukoshi kibun ga yokatta/

*Мені стало трохи краще поки я послаблювала кінчиками пальців хвилястий та заплутаний **плющ**, що намагався рости все далі й далі.*

Замість двох слів на позначення рослини 蔦 /tsuta/ 甘葛 /amazura/ було використано варіант за англійської мови – ivy.

デテイル /deteiru/ (деталь)

しは、この夜の情景のデテイルに何のおかしなところも、一度だって発見したことはなかった。(Абе, 1972)

/Shi wa, kono yoru no jōkei no deteiru ni nani no okashina tokoro mo, ichido datte hakkenshita koto wa nakatta/

*Я не знайшов нічого дивного в жодній з **деталей** цієї нічної сцени.*

Запозичення взяте з англійської мови (*detail*) замість еквіваленту японського слова 詳細 /shōsai/ (деталь).

ペンキ /penki/ (фарба)

ペンキ塗りたてのベンチに知らずに腰をおろしてしまった不運な御婦人のように。(Муракамі, 1983)

/Penki nuritate no benchi ni shirazuni koshi o oroshiteshimatta fuunna o fujin no yō ni/

*Ніби нещаслива жіночка, що несвідомо сіла на свіжо **пофарбовану** лавку. Дане запозичення має голландське походження, однак прийнято вважати, що воно пішло від фламандського слова **рек** (фарба).*

カーブ /kābu/ (вигин)

きれいに掃除がゆきとどいていて、家具には統一感がばっちりあって、全部のカーブには重そうな艶がのっけていて何もかもがいちいち高そうだった。(カワカミ, 2013)

/Kirei ni sōji ga yukitodoiteite, kagu ni wa tōitsukan ga batchiriatte, zenbu no kābu ni wa omosōna tsuya ga notteite nanimokamoga ichīchi takasōdatta/

Дім був бездоганно вичищений, меблі – ідеально підібрані; кожен вигин мав свій яскравий блиск, і усе виглядало дорого.

Мовою походження цього запозичення є безпосередньо англійська (*curve*). У автентичній японській мові також існують слова з подібною семантикою, а саме 曲線 /kyokusen/ та 湾曲 /wanmyoku/.

Наступне речення належить до сфери публіцистики, однак воно містить у собі три лексичних одиниці гайрайго, функцію яких можна віднести до даної категорії:

メリット /meritto/ (перевага), デメリット /demeritto/ (недолік), テクニック /tekunikku/ (техніка)

ここでは明晰夢とは何かから、そのメリットとデメリット、そして明晰夢を見るテクニックまでを紹介しよう。(NIKKEI, 2024)

/Kokode wa meisekimu to wa nanika kara, sono merito to demeritto, soshite meisekimu wo miru tekunikku made o shōkai shiyou/

Тут ми розповімо, що таке усвідомлене сновидіння, його переваги та недоліки, а також ознайомимо з техніками його досягнення.

2.3. Номінативна функція

Оскільки основною функцією слова є називання предмета або явища, номінативна функція іншомовних запозичень є чи не найбільш важливою. Будь-які лексичні одиниці шару гайрайго несуть у собі семантику, тобто надають значення словам, які перейшли до мови, зазнавши певних трансформацій. Зазвичай це позначення реалій інших країн і культур назв яким до того у японській мові не існувало, оскільки ці явища не були традиційні для японського суспільства та устрою. Відповідно, нові та специфічні речі приймалися та переймалися разом із назвами за відсутності подібного. Поступово доволі велика кількість слів стане невід’ємною частиною повсякденного життя самих японців у рамках вестернізації, особливо зацікавленістю сучасної молоді в американській культурі.

Разом із розвитком технологічного прогресу та глобалізацією, зокрема у 20–21 століттях, з'являється великий пласт лексики, пов'язаний із електронікою, інформаційними технологіями та технічно-природничими науками в цілому. Тому до номінативної функції також можна включити термінологічну, оскільки назви таких понять з вище згаданих сфер не лише переходять у мову за необхідності називання нових понять, але й тлумачення їй значень. Високий рівень розвитку та застосування інформаційних технологій в такій країні як Японія сприяє інтенсивному проникненню та використанню таких іншомовних запозичень і сьогодні.

Звідси також впливає і феномен 和製英語 /waseieigo/. Часто у іншомовних запозиченнях первісне значення відходить на другий план, оскільки слова досягають контексту в японській мові, часто віддаючи перевагу образу слова (Пордісарсон, 2016, с. 23). Відрізнити «справжні» одиниці гайрайго від псевдо-гайрайго може бути практично неможливим, адже в обох категоріях слова звучать відповідно до фонетичних особливостей японської мови.

サイバーセキュリティ /saibāsekyuritī/ (кібербезпека)

サイバーセキュリティは絶えず進化するダイナミックな分野です。(NIKKEI, 2024)

/Saibāsekyuritī wa taezushinkasuru dainamikkuna bun'yadesu/

Кібербезпека – це динамічна сфера, яка постійно розвивається.

Дане запозичення пішло від англійських слів *cyber security* і також має варіант без подовження в кінці слова サイバーセキュリティ/saibāsekyuriti/.

アップデートする /appudētosuru/ (оновлювати)

進化する脅威から自組織を、さらにサプライチェーンやエコシステムを守るためには、社会全体で意識をアップデートしていく必要があります。(NIKKEI, 2024)

/Shinkasuru kyōi kara jisoshiki wo, sarani sapuraichēn ya ekoshisutemu wo surutameni wa, shakai zentai de ishiki o appudētoshite iku koto ga hitsuyōdesu/

*Щоби захистити свою організацію, ланцюг поставок та екосистему від загроз, що розвиваються, суспільству загалом необхідно **оновити** свою обізнаність.*

Лексична одиниця утворилася як запозичення англійського слова update (оновлення) шляхом адвербалізації.

ステーション /sutēshon/ (станція)

去年 8 月に国際宇宙ステーションに到着した古川聡さんら 4 人の宇宙飛行士は、およそ半年にわたる滞在を終え、地球に帰還します。(NHK, 2024)

/Kyonen hachigatsu ni kokusaiuchū sutēshon ni tōchakushita furukawa satoshi-san-ra yonin no uchūhikōshi wa, oyoso hantoshi ni wataru taizai wo oe, chikyū ni kikanshimasu/
*Четверо астронавтів, у тому числі й Сатоші Фурукава, який прибув на Міжнародну космічну **станцію** у серпні минулого року, повернуться на Землю після приблизно шестимісячного перебування (на станції).*

センサー /sensā/ (датчик)

そして、地上から送った信号を海中のセンサーで観測することで、二酸化炭素の状態に変化がないか、確認するという。(NHK, 2024)

/Soshite, chijō kara okutta shingō wo kaichū no sensā de kansokusuru koto de, nisanatanso no jōtai ni henka ga nai ka, kakuninsuru to iu/
*Потім команда буде відслідковувати сигнали, що надсилаються з землі, за допомогою підводних **датчиків**, щоб перевіряти будь-які зміни у ситуації зі станом вуглекислого газу.*

スラックス /surakkusu/ (брюки)

こういうスラックスは女性的に見えますし、背が低く見えますよ。(NIKKEI, 2024)

/Kōiu surakkusu wa joseiteki ni miemasushi, se ga hikuku miemasu yo/

*Ці **брюки** виглядають жіночно і роблять вас візуально нижчим.*

Слово вид англійського *slucks*, що позначає скоріше різновид брюк.

ドローン /dorōn/ (дрон)

この素晴らしい画像を撮影したドローンには敬意を表したいと思います。(Dazzllin, 2024)

*Дякуючи **дрону**, який зробив цей дивовижний знімок.*

Дане запозичення походить від англійського *drone*, тож у перекладі окрім «дрон» можливе уточнення (безпілотний літальний апарат).

ストリーミング /sutorīmingu/ (стрімінг)

ストリーミングで落語を聴きながら、料理をするのは至福の時間だ。(NHK, 2024)

/Sutorīmingu de rakugo wo kikinagara, ryōri wo suru no wa shifuku no jikanda/

*Готувати їжу слухаючи **стрімінг** ракуго – це блаженне проведення часу.*

2.4. Функція емоційного впливу

Сучасні запозичення є актуальними номінаціями, які називають події та факти, що привертають увагу суспільства та хвилюють його, спонукаючи до певної реакції. Тому, вони сприймаються носіями мови емоційно як щось незвичне та нове не тільки за своєю семантичною структурою, але й часто за формою та звучанням (Гончаренко, 2010, с. 4).

Цю функцію також можна співвіднести із прагматичною, оскільки такі запозичення часто з'являються наприклад у ЗМІ. Однак різниця перед усім полягає в тому, що одинці гайрайго з точки зору функції прагматичної часто «пом'якшують» жорсткість значення слів, пов'язаних із часто негативними темами, про які не прийнято відкрито говорити у суспільстві. У той час як функція емоційного впливу більше стосується різноманітних відтінків лексичних одиниць, аби підібрати ті, які найдаліше виражають посил авторів тексту.

Наприклад речення нижче містить у велику кількість запозичень з англійської мови, що неодмінно привертає увагу читача:

プール /pūru/ (басейн), スパ /supa/ (спа-центр), ラウンジ /raunji/ (лаунж зона), ティールーム /tīrūmu/ (чайна кімната), ライブラリー /raiburarī/ (бібліотека), バー /bā/ (бар), プライベート /puraibēto/ (приватний; окремий) і ダイニングルーム /dainingurūmu/ (їдальня)

施設内にはプールを含む 1400 平方メートルに及ぶスパをはじめ、ラウンジやティールーム、ライブラリー、バー、シェフがサービスを提供するプライベートダイニングルームなどがある。

(NIKKEI, 2024)

/Shisetsunai ni wa pūru o fukumu 1400 heihō mētoru ni oyobu supa wo hajime, raunji ya tīrūmu, raiburarī, bā, shefu ga sābisu wo teikyōsuru puraibētodainingurūmu nado ga aru/

Об'єкт включає в себе *спа-центр* площею 140 кв метрів з *басейном*, *лаунж зону*, *чайну кімнату*, *бібліотеку*, *бар та окрему їдальню* з послугами шеф-кухаря.

トレーサビリティ /torēsabiritī/ (відстеження) і ファンダメンタルズ /fundamentaruzu/ (основи)

同氏によると、シャネルは引き続き同氏が「ファンダメンタルズ（基本）」と呼ぶ製品や顧客との関係を重視し、サプライチェーンのトレーサビリティと透明性を強化していくという。

(NIKKEI, 2024)

/Dōshi ni yoru to, Shaneru wa hikitsudzuki dōshi ga fundamentaruzu (kihon) to yobu seihin ya kokyaku to no kankei o jūshishi, sapuraichēn no torēsabiritī to tōmeisei wo kyōkashite iku to iu/

За його словами Шанель продовжуватиме концентруватися на тому, що він називає «*основами*» своєї продукції та відносин з клієнтами, а також посилить *відстеження та прозорість* у своєму ланцюгу поставок.

アダルトサイト /adarutosaito/ (сайт для дорослих)

アダルトサイトに卑わいな言葉とともに掲載されるアスリートたちの姿。(NHK, 2021)

/Adaruto saito ni hiwaina kotoba to tomoni keisaisareru asurīto-tachi no sugata/

Зображення спортсменів, розміщені на *сайтах для дорослих* з нецензурною лексикою.

Використане запозичення у контексті зазвичай несе в собі значення сайту з порнографічним контентом.

ギフト /gifuto/ (подарунок)

クリスマスには何百人もの人が、ギフトを求めて列をつくる。(NIKKEI, 2024)

/Kurisumasuni wa nan hyakuri mo no hito ga, gifuto wo motomete retsu o tsukuru/

На Різдво сотні людей шикуються одне за одним у чергу аби придбати *подарунки*.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Обробивши певну кількість публіцистичних текстів з ряду джерел ЗМІ та визначену кількість художніх творів, було знайдено та проаналізовано велику

кількість іншомовних запозичень у сучасній японській мові, а саме лексичних одиниць шару гайрайго. Таким чином, були виділені наступні їх функції як запозичень:

- 1) інформативна функція – має на меті інформування читача про певні події, явища тощо. Максимально чітко та змістовно розкриває основний сенс, закладений у тексті задля чіткості розуміння;
- 2) допоміжна функція – слугує для точнішого вираження та підкреслення певної інформації автором, задля привернення уваги читача та передачі суб'єктивного сприйняття;
- 3) номінативна функція – використовується для того, щоб дати назви реаліям, явищам та предметам, особливо унікальним;
- 4) функція емоційного впливу – характеризується стимулом задля зацікавленості та емоційного спонукання читача до реакції на певну інформацію.

Під час аналізу статей ми виявили великий рівень використання одиниць гайрайго у сучасній японській мові, що свідчить про зростаючу тенденцію до запозичень, зокрема з американського варіанту англійської мови.

ВИСНОВКИ

У даній курсовій роботі було проаналізовано певну кількість лексичних одиниць шару гайрайго шляхом визначення джерел їхнього походження, а також їх історичного розвитку, у рамках якого було виділено три основні етапи:

1) Період перших мовних контактів японців з європейцями, переважно голландцями 16-18 ст., на той час здебільшого за періоду активного дослідження останніми інших континентів а також розвитку міжнародної торгівлі а також внесок релігії Християнства. Запозичені на цьому етапі слова були пов'язані з реаліями, відповідно основною функцією вважається номінативна, оскільки новим явищам і предметам необхідно було дати назву.

2) Другий етап відбувається після 1868 р. і являє собою проникнення більшої кількості запозичень, зокрема з британської англійської як наслідок початку вестернізації та приходу нових наукових термінів та реалій.

3) Третій етап бере початок у сер. 20 ст. і продовжується досі. Особливо велика кількість іншомовних запозичень переходить у сучасну японську мову з американського варіанту англійської, і наразі цьому передують стрімкий розвиток інформаційних технологій.

Було виявлено високий рівень прихильності японців до використання одиниць гайрайго як в повсякденному мовленні, так і в засобах масової інформації, що несе за собою певну передумову для виникнення конфліктів серед поколінь японців, оскільки проникаючи в усі сфери іншомовні запозичення на думку багатьох руйнують автентичність та японської мови та традиції суспільства. Також була помічена тенденція до використання одиниць гайрайго у творах сучасної японської літератури, що свідчить про те, наскільки невід'ємною частиною мови є запозичення зберігаючи цю тенденцію й по сьогоднішній день.

Також ми підтвердили той факт, що іншомовні запозичення є ефективним інструментом не лише з точки зору семантики, але й прагматики, оскільки великий пласт лексики, що не є притаманною класичному варіанту мови, є ефективним інструментом для оперування з метою надати певні емоції, інформацію або

суб'єктивізувати потрібне шляхом гарантованого привернення уваги до таких слів, а отже й усього тексту в цілому. Таким чином, у ході аналізу та обробки текстів різних стилів, було визначено ряд функцій, які виконують лексичні одиниці гайрайго в японській мові.

1) Інформативна функція – являє собою визначену задачу інформувати людей про різного роду події шляхом висвітлення їх з урахуванням цільової аудиторії та особливостей менталітету, а також безпосередньо надавати читачеві розуміння основного, звертаючи увагу на головне. Тобто таке, що несе в собі достатньо інформації для сприйняття цілісної картини.

2) Допоміжна функція – визначається в підкресленні та приверненні уваги до певної інформації за інтенцією автора урізноманітнити свій текст та/або донести бажане до читача, використовуючи іншомовні запозичення як інструмент для досягнення подібних цілей.

3) Номінативна функція – центральна функція в сфері іншомовних запозичень, оскільки обумовлена наданням назв реаліям, предметам, явищам тощо. Несе у собі семантичний аспект.

4) Функція емоційного впливу – характеризується спонуканням читача до прояву емоцій та реакції на те, до чого привертається увага. Так як запозичення є новим та помітним явищем, на яке носії японської мови підсвідомо реагують.

Крім того, ми дійшли висновку, що лексичні одиниці гайрайго є одним з найефективніших способів поповнення лексичного складу сучасної японської мови. Так як вони не лише заповнюють прогалини у мові, але й привносять нові реалії та називають поняття, пов'язані з розвитком нових технологій та явищ, проникненню іншомовних запозичень в рамках глобалізації неможливо завадити. Вони активно стають частиною сучасної японської мови завдяки вищепереліченим чинникам, чому сприяє широке їх використання японцями в усіх сферах. Особливо яскраво це відзначилось створенням самими носіями японської мови унікального пласту лексики під назвою васейейго, що не є прямими запозиченнями, натомість, переймає фому на манер гайрайго.

Загалом, лексичні одиниці гайрайго потрапляють, існують та трансформуються у японській мові уже протягом кількох століть. І, не дивлячись на прискіпливе з історичної точки зору ставлення японців до «чужого», ця тенденція не зупиняється, що може суттєво як ускладнити, так і спростити вивчення та використання японської мови носіями та іноземцями. Незліченна кількість словників, посібників та матеріалів, що висвітлюють різноманітність гайрайго у японській мові є тому прямим доказом. Тому ми вважаємо, що без опанування та розуміння цього лексичного шару, його історії та феномену перейняття такої кількості іншомовних запозичень японцями, оволодіння та ефективного оперування японською мовою не є можливим. Безумовно, внесок цих лексичних одиниць в урізноманітнення сучасної японської мови є суттєвим.

要約

この研究では、日本語の語彙の「外来語」は英語から借り言葉が中心なので、本研究ではそれらに焦点を当てた。日本語における外来語の機能を明らかにすることである。外国語の使用に対する日本人の高いレベルの取り組みは、日常会話とマスメディアの両方で見られた。メディアテキストといくつかの芸術作品を分析した結果、外来語の4つの機能を特定した。

- ・ 情報提供の機能—特定のイベント、現象などについて読者に知らせることを目的としている。
- ・ 補助機能—著者による特定の情報をより正確に表現および強調し、読者の注意を引き、主観的な認識を伝えるのに役立つ。
- ・ 名詞機能—現実、現象、オブジェクト、特にユニークなものに名前を付けるために使用される。
- ・ 感情影響の機能—読者に興味を持たせ、特定の情報に反応するように感情的に促すために使用される。

さらに、外来語は現代日本語の語彙構成を補充する最も効果的な方法の1つであるという結論に達した。

キーワード：外来語、語彙、外国語、機能。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гончаренко Л.О. (2010). *Функціональний аспект запозичень. Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2010. – Випуск XXIII. – Частина 4.*
- Комарницька, Т.К., & Комісаров, К.Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс* (Т. 1). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Пирогов, В.Л. (2014). Роль ієрогліфів у концептуалізації мовної картини світу японців. *Мовні і концептуальні картини світу*, 45. 90-95 с.
- Селіванова, О.О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К.
- Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.
- Aulia, Raversa & Nuria, Haristiani (2019). *Can Japanese Speak in Pure Japanese?: The Inevitability of Gairaigo in Japanese, 3rd International Conference on Language, Culture, and Education (ICOLLITE 2019)*. Bandung, Indonesia: Atlantis Press
- DAZZLIN. Retrieved from <https://www.dazzllin.com/>
- Gauti Þórdísarson, Benedikt (2016). *The history of loan words in Japanese and their effect on the Japanese language*. (B. A. Thesis). University of Island.
- Ge, He (2018). Modern Objections towards the Massive Use of Loanwords from English in Japanese. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics, Vol. 4, No 2*.
- Japanese dictionary. Retrieved from <https://jisho.org/>
- NIKKEI SHINBUN. Retrieved from <https://www.nikkei.com/>
- NHK. Retrieved from <https://www3.nhk.or.jp/nhkworld/zt/news/>
- Pine, Margaret (2008). *Gairaigo – Remodelling Language to Fit Japanese*. 東京成徳大学人文学部研究紀要 第15号.
- Shibatani, Masayoshi (2005). *The Languages of Japan*. UK, Cambridge: Cambridge University Press.
- Takako, Tomoda (2000). Defining the concept of loanword in Japanese: Results from a survey of 860 respondents. *Monash University Linguistic Papers, vol. 2, no 2*.
- Tomaszewska, Caroline (2015). *Lost in gairaigo*. (Bachelor's Thesis). Lund University.

Uchida, Emi (2001). *The Use of Cognate Inferencing Strategies by Japanese Learners of English* (Ph.D. dissertation). University of Essex.

川上未映子 (2013). 愛の夢とか

阿部昭 (1972). 桃

村上 春樹 (1983). 1963/1982 年のイパネマ娘